

: Posamezna številka 6 vinarjev :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. jutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1 20, z dostavljanjem na dom K 1 50; s pošto celoletno K 20—, polletno K 10—, četrletno K 5—, mesečno K 1 70. Za inozemstvo celoletno K 30—.

: Telefon številka 303. :

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Franciškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko.

: Telefon številka 303. :

Pred delegacijskim zasedanjem.

Dunaj, 24. decembra.

—c— Koncem tekočega meseca se snide na Dunaju avstro-ogrski delegacija h krajšemu predsedniškemu zasedanju. To predsedniško zasedanje pa utegne postati jako zanimivo, ker se pripravljajo kakor na avstrijski tako tudi na ogrski strani zanimive interelacije. Lahko pa že danes trdimo, da odgovori na te interelacije ne bodo v daleko toliko jasni, da bi razvozlati le on voz avstrijske zunanje politike, da bi pokazali prebivalstvu le eno nit, ki veže te, spaja gotove interese, ki udeležuje v Avstriji razne politične dogodke.

Zavezna avstrijske monarhije Italija vodi boj za svoje kolonialne interese z državo, ki uživa v avstrijskih meročajnih krogih še zato prijateljstvo in ugled, ker je nasprotnica balkanskih držav.

So gotovi krogi v Avstriji, ki se prav neprijetno počutijo v zavezništvu z državo, ki je na tako odločen način prekinila s tradicijami in naredila konec neutemeljeni in zgodovinsko neopravičljivi papeški državi; dejstvo je pa tudi, da mnenje avstrijskega prebivalstva nikakor in nikdar ne more simpatizirati z Italijo, ker so spomini na avstrijsko-italijanske konflikte v preteklem stoletju zapustili neko mrzno Avstrijcev do Italije, ravno tako je pa gotovo, da tudi Avstrija sama ne uživa ugleda Italije izenostavnega razloga, ker vidi Italija v Avstriji zgovinsko sovražnico in rivalinjo v Adriji.

Razmerje med obema državama je torej popolnoma nenanaravno, tudi ako je politika in diplomacija obe državi dovela do neke zveze, ki se pa samo udeležuje v lepo zvence naslove, to dejstvo ni ničesar spremenilo na medsebojnem razpoloženju obeh zveznih držav.

V času, ko je avstrijska diplomacija intrigirala in kvarila ugled države na Balkanu ter tako izpodbila tla vsaki avstrijski realni politiki, delala je Italija tam, kjer je Avstrija rušila. S carinskim bojem je hotel Aehrenthal uničiti srbski eksport. Italija pa je obrnila Aehrenthalovo puščico proti Avstriji in s solidno trgovsko politiko pridobila srbski eksport zase, isto se je godilo v Crni gori in Albaniji.

Aehrenthal je bil takrat še vedno bog, a nenkrat je del avstrijske javnosti, ki je poprej podpiral z vsemi močmi in silami to usodopolno politiko, obrnil Aehrenthalu hrbet. Ker je Avstrija le vedno še Avstrija, živimo pod vplivom nemške diplomacije; ta nemška diplomacija pa je Aehrenthalu v Potsdamu brskirala na najbrezobzirnejši način; v maroškem konfliktu se je hotel Aehrenthal maščevati, ter pustil svojo zavezniško popolnoma na cedilu; tih a tem strastnejši boj, ki se je rodil, kar je za Avstrijo tudi značilno, v državnih nemških listih med Aehrenthalom in nemškim poslanikom na Dunaju Tschirskyjem, je dokazal kako neodkritosrčno je to prijateljsko zavezništvo! Tedaj pa je Aehrenthal hotel pretrgati s tradicijami in hotel z Italijo najintimnejši odnošaje. Dolge konference, ki so se vodile med Aehrenthalom in rimskim poslanikom, niso veljale, kakor se je oficijelno zatrjevalo, samo tripoliškemu vprašanju, temveč poskušalo se je utrditi skrajno omajano razmerje med obema državama.

Avstrija je gledala v Italijo svojega naravnega sovražnika in vse avstrijske vojne priprave so imele pred očmi le en cilj, prvi avstrijski oboženi konflikt bo z Italijo. Šef generalnega

štaba, intimus prestolonaslednika. Hötendorf je vestno sledil ti politiki in skoro vsak mesec se je čulo o novih dislokacijah ob avstrijsko-italijanski meji. General Hötendorf je postal reprezentant te protitalijanske politike v Avstriji!

Italija pa je hotela dokazati Aehrenthalovih simpatij! Aehrenthal je bil takoj na delu, nenaadno je padel Hötendorf in italijanski poslanik na Dunaju vojvoda Avarna je patetično vzkliknil: Hötendorf je prva žrtev na altar trojezi!

Vzrok svojega odhoda je pa najbolje karakteriziral Hötendorf sam v svojem armadnem povelju kjer govori o armadi, »ki se obračajo na njo potem, ko je vse drugo zavoze«!

Ali kljub vsemu temu se razmerje med Avstrijo in Italijo ni spremenilo prav nič, hujkanje na eni kakor na drugi strani se nadaljuje!

Avstrijska in ogrska javnost sta zahtevali jasnosti o tem vprašanju, a odgovor obeh vlad je bil tako nejasen in medel, da danes nikdo ne ve, kake cilje in namene imajo pred očmi avstro-ogrski meročajni krogi!

Te dni se snide delegacija, ki je največjega pomena ravno za najvažnejša vprašanja vsake države! Debatata o zunanji politiki in o vojaških vprašanjih je skrajno pomembna, posebno pa še v Avstriji, kjer prideta pred oči ljudskih zastopnikov nositelja dveh važnejših portfeljev, zunanjega in skupnega vojnega ministrstva.

Od teh dveh naj avstrijska javnost po svojih legalnih zastopnikih išče odgovora in jasnosti, prebivalstvo, ki plačuje politiko in diplomacijo s svojim denarjem in svojo krvjo je pač upravičeno, da ve, na čem je!

Pa še eno vprašanje je, ki je velike važnosti, ki pride pred forum delegacije.

Srbski minister zunanjih zadev Milovanović je v srbski skupščini, ko se je razpravljala proračunska postavka za zunanje ministerstvo posegel s daljšim govorom v debato. Ta govor srbskega diplomata pa ne odpira posebno ugodnih perspektiv za bližnjo bodočnost. Povedal je naravnost in odkrito, da je položaj na Balkanu skrajno kritičen! Ta izjava je tudi v avstrijski javnosti izzvala častniških debat, ki se popolnoma strinjajo z mnenjem srbskega premirja.

Ta kritičen položaj potrjujejo zlasti vesti iz Turčije, ki z mrzlično naglico kopiči svoje čete od Skadra do Skoplja. Splitsko »Naše Jedinstvo«, ki prinaša dobro informirana poročila iz Cetinja, pribojuje članek, ki v njem s popolno gotovostjo govori o skorajšnjih konfliktih na Balkanu.

Avstrija sicer trdi, da ima na Balkanu svoje interese, kake interese, tega diplomati niti sami ne vedo. O da, bili so nekaj časi, ko so avstrijski diplomati in politiki sanjali o Solunu, ali samoosvojitve balkanskih držav in nerodna avstrijska politika je položila te aspiracije ad acta! No, pa ker ima Avstrija interese — četudi samo navidezne in papirne na Balkanu, treba je čuti mnenje voditeljev avstrijske diplomacije o sedanjih situacijah!

Nerodnost avstrijske politike nam je gotov dokaz, da bi hotela Avstrija igrati v eventualnem balkanskem konfliktu tudi svojo vlogo!

Delegacija mora zahtevati tudi v tem vprašanju jasnega odgovora. Radovedni smo na interese, ki jih ima še avstrijska diplomacija na Balkanu.

Že vnaprej vemo, da bo delegacija votirala vladi vse, kar bo ta zahtevala, a politična debata obeta biti najzanimivejša, že zato, ker se bodo razpravljala najaktualnejša vprašanja,

Delegacija naj dokaže, da ni samo formalna korporacija, nač na najvažnejša ustanova v avstro-ogrski ustavi.

Na to naj mislijo delegatje ter naj vrše dolžnosti, ki jih jim nalaga moralna obveznost napram prebivalstvu!

VIT. FEOD. JELENC:

Gledališče, kritika, režija ter podobno.

Kaj je gledališče? Ali je kulturna institucija, ali samo nekako zabavišče, kjer naj se odpočije živci ob poslušanju dovtipov, lahne operetne godbe?

Gledališču daje v prvi vrsti smer in obilje njegova publika, ker ga ni gledališkega vodstva, ki bi upravljalo in vodilo svoje posle v nasprotju meri z okusom občinstva. Kjer pade gledališče na nivo tingetangla, tam je za to odgovorno le gledališko občinstvo, ki se ni znalo ali pa hotelo zavedati pomena gledališča kot kulturne institucije.

Ljubljansko slovensko gledališče stoji danes na poti, ki ga vodi do popolnega zavoda, ki bi odgovarjal vsem zahtevam kulturnega naroda, nimamo pa gledališke publike, ki bi razumevala te zahteve. In zakaj nimamo te publike? Ni še dolgo tega, ko se je trdilo: gledališče si ni znalo vzgojiti svoje publike. Res lepe besede! Ali kako naj se v Ljubljani vzgoji gledališka publika izmed občinstva, ki ne občuti onih moralnih obveznosti, ki ga vežejo z gledališčem. Treba vzeti v roke samo takozvane gledališke ocene slovenskih listov in pregledati letošnje uprizoritve: »Moralca«, »Reka«, »Krivda«, »Zemlja« itd. vedno ista pesem, gledališče slabo obiskano, »Mlinar in njegova hči« ter enako polno. In kdo naj zdaj vzgaja gledališko publiko, kje naj najde vodstvo gledališča stika s to publiko ako ne v gledališču, ki je pa takrat, ko je na odru literatura dosledno prazno!

Ni mogoče trditi, da se ljubljanska publika ne bi interesirala za gledališče, ravno nasprotno. Interesira se zanj, a to popolnoma napačno! Interesira za tega ali onega igralca ali igralko, a za gledališče samo kot tako, njega repertoar, ustroj in delovanje ne čuti nobenega interesa, to pa v prvi zator, ker istega ne pozna, ker ji je gledališče popolnoma tuje — ga spozna šele takrat, ko se dvigne zastor — ugasnejo luči, pozabi pa nanj, ko pade zastor po zadnjem aktu.

V zadnjih dnevih je »Jutro« priobčilo par dopisov, ki skušajo prebuditi za gledališče splošni interes, prav lepo in hvalevredno je to, samo vprašanje nastane, ako take polemike in izvajanja obrede najmanjši sad; za naše razmere je pač značilno dejstvo, da se za gledališče najbolj zanima dijaštvo in pa ljudje, ki ne vedo o gledališču njega tehniki in ustroju prav nič. Lahko je govoriti o ti ali o uprizoritvi za vsakega, ki ima kolikor toliko vpogleda v svetovno literaturo, ki vzame semintja kak nemški list v roko, ali to še ne zadostuje. Kdor hoče govoriti o gledališču mora poznati do zadnjega detajla oder in vso sceno, mora poznati bista režije. Predstava kakega dela samega nikdar ne more podati splošnega utisa, zato je v vseh večjih gledališčih navada, da se vrši generalna izkušnja — red povabljeni kritiki, ki na podlagi glavne izkušnje ne predstavljajo same piše ocene. Kajti le pri izkušnji more kritik dobiti utis o delu in intencijah režiserja, more spoznati funkcioniranje sceničnega in tehničnega aparata, kar mu je pri predstavi popolnoma nemogoče.

Kot gledališki referent bivšega »Slawisches Tagblatt« imel sem priliko, da sem se poznal popolnoma z ustrojem dunajskega odra in prijaznosti nadrežiserja dunajske ljudske opere, g. Markovskega se imam zahvaliti, da mi je dovoljen pristop k vsem izkušnjam imenovanega odra, ki je splošno znan po svojih najboljših in najizrazitejših uprizoritvah.

Na podlagi teh svojih študij sem se namenil napisati sledeče članke, ki hočem v njih podati sliko gledališča, kritike, režije in občinstva.

I.

Začnem naj s karakteristično anekdoto:

Bilo je pred leti, ko se je uprizoril na ljubljanskem odru »Faust«, veliko in monumentalno delo, ki mu je vodstvo gledališča posvetilo vse svoje moči. Da uprizori delo čim dostojnejše, se je odločilo, da priredi kostimirano generalno izkušnjo z vsem sceničnim aparatom. K ti generalni izkušnji so bili povabljeni vsi gledališki kritiki... no in zgodilo se je, da se te generalne izkušnje ni udeležil niti eden gledaliških poročevalcev razen g. Funtka, ki je slučajno sam prevedel v slovenščino »Fausta«. To je za naše razmere tako zelo karakteristično ker se v ti anekdoti tako jasno zrcali razmerje slovenske kritike do gledališča!

Pisati hočem popolnoma objektivno, samo na podlagi dejstevnih razmer.

Ko človek prečita ljubljanske kritike, pride nehoti do sledečih predstav: po koncu akta stikajo kritiki skupaj svoje glave in rešetarijo, zato so tudi vse te kritike tako enake in dolgočasne, napisane po enem in istem šimelnu: uvodne fraze, popolnoma nepotrebno navajanje vsebine, par opazk o igralcih in basta! Kar je v gledališkem poročilu najvažnejše tega v ljubljanski kritiki ne najdeš. In to je uprizoritev drame! Kdaj so naše kritike že govorile o dramatični harmoniji uprizoritve, kdaj o stilu uprizoritve, kdaj o tehničnih napakah režije?

Naša kritika ne pozna režije; režiser igra v kritiki navadno le to vlogo, da dikтира sestavo scene, torej nekaj Obercoullissenschieber, nikdo ne pomisli, da je režiser na odru in za odrom, od bralne izkušnje sem glavni reprezentant pisateljevih intencij. On mora uprizoritev prilagoditi danim razmeram, sestavi mora ono harmonično celoto, ki je prvi pogoj vsake uspele uprizoritve, on mora podati stil uprizoritve.

Tega se pa navadno ne pojmi in zato tudi ne upošteva, kritika se režiserja kvečjem spominja s konvencionalnimi besedami: uprizoritev je bila dobra, inscenacija čedna! To pa nikakor ne more in ne sme zadostovati!

Kak pomen pa naj ima kritika, ako igralec režiser pa tudi občinstvo ne najdejo v nji tega, kar iščejo v nji. Komu se piše kritika? V prvi vrsti občinstvu, ki je prisostvovalo uprizoritvi, ki si je po predstavi napravilo svojo lastno sodbo. To gledališko občinstvo išče potem v kritiki mnenja, ki naj bo meročajno za njega!

Kak respekt pa naj ima potem občinstvo pred kritiko, ko vidi v nji napisane stare, konvencionalne fraze? Neovrljivo dejstvo je, da je baš v Ljubljani naziranje kritike in občinstva popolnoma nasprotno, neuspeh na odru je uspeh kritiki, uspeh na odru je kritiki!

Ne samo gledališče kot tako, tudi kritika ima nalogo vzgajati občinstvo ter ga dovajati do trezne sodbe! Pri nas pa je bila kritika nekaj diletantskega, navadno se je hvalilo vseporek, nobene napake se ni našlo nikjer! Občinstvo je bilo vzgojeno v ti popolnoma neumestni kritiki, njega kriterij je padel do popolnega nerazumevanja dejstev. Kritika ni znala uporabiti vse svoje naloge in zašla v ton, ki ga najdemo v po-

LISTEK.

Nostradamus.

II.

Ignacij de Loyola.

Menih je prebledel. Naglo je šepnil mojstru Pénenacu par besed. Načelnik kraljevske policije v Tournou je pomignil stražnikom. V trenutku, ko se je Renold iztrgal objemu presrečne matere in se hotel preriniti skozi množico v svojo krčmo, ga je prišlo od zadaj za roke in noge kakih deset krepkih stražnikov, izmed katerih so mu nekateri grozili z bodali. Odnegli so ga, dočim je završala med množico govornica:

»Gotovo je zlodeji sam ali pa čarodej, ki je sklenil zvezo s hudičem...«

Stražniki so odnesli Renolda v grad Tournonskega kardinala in ga vrgli v varen zapor; tam so mu vklenili obvede nogi v verigo, prikovano k obroču, ki je bil vzdign trdno v debeli zid. Nato je vstopil v ječo menih, ki smo ga videli na ulici. Na njegov migljaj je izginila vsa policija, celo načelnik Pénenac sam. Menih se je približal jetniku na dva koraka, napravil znamenje križa in izpregovoril:

»Mladi mož, ako mi odkritosrčno razložite, kakšnega načina čarovnije ste se poslužili, vam obljubljam, da zastavim v vaš priloge ves svoj vpliv, ki ni neznamen...«

»Samo pekel mu more dajati takšno moč, kajti nebo je meni še nikoli ni podelilo. Ako boste odkritosrčni,« je dejal, »hočem prositi kralja za vas, da boste samo obglavljeni, ne pa sežgani.«

Renold si je mislil:

»V par minutah moram biti prost, Messire«, je izpregovoril, »saj nisem zakrivil nikakega zločina. Vrniti življenje ubogemu otroku in njegovi materi izgnano srečo, vendar ni zlo.«

»Ni, če pride ta sreča iz neba. Je, če pride iz pekla. Izpovedajte se torej, mladi mož, in razložite mi, s pomočjo kakšne hudobije ste storili čudež nad hromno deklico.«

Renold je zasopel globoko.

»Ako ta mož nima tistega razuma, ki mu ga pripisujem, sem izgubljen,« si je dejal na tihem. — Messire, o čudežu ni bilo govora, kajti deklica ni bila hroma. S prvim pogledom sem spoznal v njej naturo, ki stoji čisto pod vplivom domišljije in je sposobna, nalezti se boleznim na ta način, da si jo nevedoma namisli in jo začne posnemati. Ne, ona ni bila hroma. Da je bila, bi ne bila vstala in začela hoditi. Treba mi je bilo samo, navdavi jo z zaupanjem vase in vame; in ko sem ji ukazal hoditi, so se raztrgale tiste namišljene vezi same od sebe.«

Loyola je zmajal z glavo.

»Ali mislite, da me boste prevarili tako poceni? ... Torej mi res nočete povedati čarovnije, ki ste se je poslužili?«

Renold je povesil glavo. Zajokal je. Menihovo vprašanje in vedenje mu je razodevalo jasno tisto zagrizeno, mračnjaško vero, ki mu je slepila razum, par minut je ihtel nesrečnež. Naenkrat pa mu je šinilo v glavo:

»Razum tega človeka je nedostopen; a morda se mi posreči najti pot do njegovega srca?«

Pokleknil je ne meneč se za to, da mu željni obroč izvija gleženj; drug bi bil kričal, on niti čutil ni. Dvignil je obraz proti Loyoli; njegove poteze so bile tako bridke in žalostne, da jih je menih jedva spoznal. In izpregovoril je s tako toplim, bolečnim in prosečim glasom, da je Loyola odskočil in zarenčal:

»Satan me izkuša ujeti za srce, ker me za pamet ni mogel ujeti.«

Renold pa je govoril:

»Messire, očeta imam, ubogega starčka, ki je že toliko pretrpel in ki ima samo mene na svetu. Messire, smrtna nevarnost preti mojemu staremu očetu. Ali imate vi očeta? Predstavljajte se, da vam zadošča treniti z roko, pa otmete svojega očeta strašne smrti. Ali bi odrekli rodnemu očetu to, kar bi storili za vsakega psa? Messire, prosim vas usmiljenja. Izpustite me osem dni, in kolsem se vam pri Bogu in svoji krščanski duši, da se vrnem sem, kakor hitro otmem svojega očeta...«

Loyola pa je kruto zmajal z glavo in odgovoril:

»Pokažite mi pogodbo, ki ste jo podpisali s Satanom, in povejte mi čarodajno formulo, s katero delate, da hromi hodijo.«

Renold je vil roke. Čimdalje strašnejše je bilo pogledati njegov obraz. Zahropel je:

»Messire, poslušajte me, v imenu Kristovem! Zeno imam, mlado ženo. Ali imate srce? Ali ste kdaj ljubili? Messire, messire, bodite več od Boga, bodite človek!«

Loyola je zaplakal, ko je videl ta izbruh srčne bolesti! Toda prekrizal se je, odmaknil se počasi in stopil iz celice, mrmraje:

»Zvijaza peklenska, zaman izkušaš mojo človeško slabost!«

In dočim je naglo odhajal, ga je dohitel iz ječe strašen krik, ki ga je pretresel v dno duše:

»Proklet bodi! Proklet! In jaz bom živ, da ti vrnem kar si mi storil!...«

III.

Prvi korak Katarine de Medicis.

Konetabel Montmorency je naglo marširal skozi Francijo, da bi prispeel še o pravem času; njegov prvotni načrt, ki ga je kasneje izjavila

smelost Karla V., je bil, vreči se na Savojsko in napasti cesarja v Alpih, namesto da bi čakal njegovega naskoka v ravnini. S pomočjo svojega generalnega poročnika, kardinala Tournonskega, si je izbral iz kraljevske armade četo, sestojajočo iz lahke konjenice in pehote, sposobne za vojevanje v gorah, in vdrl z naglostjo bliska naprej. Franc I., dasi ne manj goreč od svojega konetabla, je ostal pri glavnem jedru armade in topništva kot vrhovni poveljnik. Franc, dauphin viennski in vojvoda bretonski, je načeloval nekakšni arijergardi; tudi njegov brat, Henrik Orleanski, se je nahajal pod njegovim poveljstvom. Vsa armada se je imela koncentrirati pod obzidjem mesta Aixa. Arijergarda je dospela prve dni avgusta meseca v Vienne. Pri njej pa niso bili samo bojevniki in večina prtljage, nego tudi mnogo dvornih dam, med njimi mlada žena Henričkova, Katarina de Medicis, ki se je odlikovala izmed vseh po svoji duhovitosti, mičnosti in krasoti, Diana de Poitiers, ki je imela na princa velik vpliv, in to še bolj po svoji politiki nego po svoji sloveči lepoti, ni hotela zapustiti Pariza, ker se je balala kraljati Katarini njen sijaj. Katarina je torej gospodovala neoporečno na tem vojaškem dvoru, ki ga je vlekla armada s seboj.

Mesto Vienne v Dauphinéji je priredilo dauphinu Francu sijajna slava. Kljub temu pa je ostal Franc mračan, kakršen je bil že nekaj mesecev, posebno pa, odkar je bil zapustil Pariz. Nekega večera, po obedu, ki sta mu prisostvovala princa, častne dame in plemeniti princčevga omizja, po razgovoru o pohodih in bitkah, se je Katarina ozrla na Henrika, ki je prebledel pod tem pogledom; nato je odskočila njeno oko na Franca, ki je poslušal razgovor, ne da bi se ga udeležil.

(Dale.)

ročilih o raznih diletantskih prireditvah po čitalnicah in drugje! To je dejstvo, dosti žalostno, ki ga pa ni utajiti! (Dolje.)

Iz slovenskih krajev.

Iz Breznice. Naši p. n. trgovci in trgovke so se tudi letos raje odkupili z novčnim darom 87 K v prid tukajšnje uboge šolske mladine, kot bi pa delili odjemalcem skladne koledarje. Pri družili so se temu lepemu činu letos še naši gostilničarji ter zložili in dali v isti namen 12 K 60 h. Dalje so za »novo leto« darovali našim šolskim uboškom: Gosp. G. Piccoli, lekarnar, Ljubljana 50 K, Iv. Finžgar, župan, od nekega zneska 13 K in domači župnik Jos. Lavrič 10 K. Za to lepo skupno svoto 172 K 60 h se je sklenilo nabaviti 20 do 21 obuval ubogim šolarjem ter nakupiti ubožnih knjig, zvezkov, peres itd. Podpisnemu je naložena prijetna dolžnost, da se vsem navedenim blagim dobrotnikom najiskrenejše zahvaljuje. Lepa hvala tudi gospodu trgovcu in županu Iv. Finžgarju ter gospej gostilničarki Ani Kunavar-jevi za trud, ki sta ga imela z nabiranjem novcev. — Šolsko vodstvo na Breznici, dne 27. decembra 1911. Josip Az-man, šolski vodja.

DNEVNE VESTI.

Kaj je z občinskimi volitvami v Kandiji? Iz Kandije se nam poroča: Menda je ni občine na Kranjskem, kjer bi se ne vršile občinske volitve po novem volilnem redu. Le naša, ena največjih kmečkih občin se še nič ne pripravlja za nove volitve. Ali naj je to odlašanje znamenje, da se gosp. župan Zirc boji pri teh volitvah za svoj županski stolec, ki se mu je že pri zadnjih volitvah zelo maljal? Ali se je morda tudi pri nas kaj sličnega pripravljalo, kot se je dolgo časa pripravljalo v sosedni občini Prečini? Zadnji čas do novega leta bi imele biti vse volitve že končane. Kako je to, da ima ravno župan Zirc tudi glede novega občinskega zakona zopet iste izjeme, kot jih vživa glede vseh starejših avstrijskih zakonov? To bi rado izvedelo več občanov županstva Šmihel-Stopiče.

Nečuvni škandali pri občinskih volitvah v Prečni. V Prečni pri Novem mestu so bile začetkom tega meseca občinske volitve. Župan Franc Vintar, svoječasnno izvoljen s pomočjo naprednjakov proti klerikalcu Dreniku (vulgo Cefidel) se je pod vplivom župnika Šmidovnika nenadoma prelevil v klerikalca. Ta neznačajnost se je hudo maščevala. Ker je župan z župnikom in nekaterimi drugimi podreptniki vred vedel, da bo pri sedanjih volitvah huda opozicija, je napel vse moči, da si s sleparijami priselari večino. To bi še ne bilo nič posebnega, ker so sleparije nekaj navadnega pri klerikalcih. Toda kar so klerikalci zagrešili pri volitvah na Prečni, je nekaj nečuvencev. Volitve je vodil znani sovražnik Slovencev komisar Golja. Kako se mož, ki je vsled brezbrčnosti okr. glavarja Rechbacha vpeljal pri politični oblasti pravo strahovladlo, razume na paragrafe, je pri tej priliki jasno pokazal. Ko je bila volitev končana, je namesto, da bi odredil takojšnje štetje, ves aparat zapečatil in ga pustil na volišču v sobi stare šole, kjer se je — čudno — ravno tisti dan zgubil ključ od šole. Ključ so iskali mesto pred vratni, notri med mizami in ga seveda niso našli. Golja se je kljub temu, da je bilo že to sumljivo, zadovoljil in je vrata zaprl le s tanko vrvice in zapečatil. Kakor pravijo, je bil pečat navaden odstisek 20 vin. komada. Tako je komisar pustil ležati teden dni ves akt v tej shrambi. Še le čez teden dni se domisli, da bi bil čas prešteti volilne glasove. Sklical je komisijo, a glej, župana Vintarja ni bilo. Šel je v Novo mesto in pisal Golji, da je nujno zadržan in prosil, naj se štetje preloži na drug dan. Golja je tej prošnji ugodil. Ko pa je prišel določenega dne zopet v Prečno, Vintarja zopet ni bilo. Ta mane-ver se je potem ponavljal še dvakrat in Golja še ni prišel na sled sleparijam. Konečno se mu

je vendar zdelo že vse preneumno in je župan ukazal, da se mora udeležiti štetja, a župan jo je pobrisal na Ogrsko po »nujnih opravkih«. Ko je prišel Golja pred sobo, kjer so bili spravljene številni akti, so bili pečati odtrgani, soba odprta, škaflija, kjer so ležali akti razbita, glasovnice in protokoli pa uničeni. Zdaj je počilo. Glas o tem lopovstvu se je bliskoma raznesel po vsi občini. Zvedelo se je tudi, da se je župan Vintar predno je odšel na Ogrsko izrazil v Drenikovih gostilni, da da rad 200 K onemu, ki razbije škaflijo z glasovnicami. Drenik je odgovoril, da bi dal zato tudi na 100 K. Zraven sta bila tudi podreptnik Zdravje in občinski tajnik. In kar so poštenjaki želeli, se je zgodilo še isto noč. Nekdo je zaslužil 300 K in glasovnice so šle. Klerikalci so se namreč zbal, da propadejo in so hoteli zvaliti to lopovstvo na naprednjake in povzročiti nove volitve, ki bi bile pod krinko obrekovanja, da so naprednjaki uničili prvo škaflijo, izpadle bolje za klerikalce. A stvar je prišla na dan. Ravno za božične praznike so zaprli vrlega katoliškega župana Vintarja, njegovega tajnika odbornika Zdravje ter Drenika. V nedeljo je bilo celi dan zasiljevanje pred preiskovalnim sodnikom. Sedaj pridejo k zasliševanju vsi volilci, vsak bo moral povedati, koga je volil. Kakor se zatrijuje, so še drugim sleparijam na sledu.

Slovenska krajevna imena v nemških zemljeh. Mrcvarjenje slovenskih krajevnih imen je Nemcem in nemčurjem posebna zabava. Ne vedo kako bolj bi prenauredili pravi izvor in zavozijo jo tako, da se jim mora smejati ves svet. Non plus ultra pa je zadel Mayer-jev ročni zemljevid, ki izhaja na Dunaju in v Lipskem. Bolje bi bilo, če bi napisal na karto mesto: Krain in pa Steiermark npr. Scherzecke ali pa Humoristisches. Najbolj pravilno seveda bi bilo, da zapiše tisti slavni geograf, ki je delal in pa korigiral te krajevne zemljevide kot naslov: Oslarila in se podpiše z veliko začetnico. Kdo pozna na Kranjskem imena: Dreikopf (Triglav), Hochstuhl — Stou (Stol), Auerberg — Triack, Bischoflack — Schkofia Loka, Landstrass — Kosteinawetza, Reifnitz — Pibniza, Flitsch — Pless!, Tüffer — Laschka. Poleg tega imamo še: Goreinawass, Vischmarje, Lukowitsch, Werhnik, Aidussina, Verka, Pischtenik, Rudolfs, Zheronmel, Kotschewie, Wischnagora in druge bedarije. Prestavatelj teh krajevnih imen zasluži zlato kolajno na goveji razstavi!

Nesreča. Včeraj je padel z dolenskega vlaka neki potnik na progi med Laverco in dolenskim kolodvorom. Z dol. kolodvora je šla takoj rešilna ekspedicija iskat ponesrečenca. Podrobnosti še niso znane.

Narodna čitalnica v Ljubljani, ustanoviteljica največjih slovenskih kulturnih društev je ob priliki svojega 50-letnega obstoja izdala sledeči oklic: Letos obhaja naše društvo svoj 50-letni jubilej. Mesto same proslave našega jubileja hočemo z njim vred praznovati predvsem veliki pomen čitalništva sploh, ki ga ima za vso narodno probujo po celi Sloveniji. Čitalnice in bralna društva — te zibelke narodne zavednosti — zaslužijo, da se njih delo svečanostno proslavi. Naše društvo je kot tako po starosti tretja narodna čitalnica, a kot klub je obstajala že več let pred ustanovitvijo kot društvo in je tedaj dejanski najstarejša čitalnica. Zato je gotovo primerno, da bodi naš jubilej proslava vsega čitalništva. Iz čitalnic in bralnih društev je izšel ves narodni in kulturni polet, — zato bodi jubilej čitalništva praznik vsega Slovenstva. Obračamo se do Vas z vabilom in prošnjo, da prisostvujete temu velepomembnemu slavlju, ki naj postane manifestacija slovenskega napredka tekom 50 let. Spored svečanosti bi bil sledeči: V petek, 1. januarja. Slavnostna predstava v deželnem gledališču s prologom, alegorijo in slavnostno overturo. V soboto, dne 6. januarja 1912: Dopoldne Slavnostno zborovanje v »Narodnem domu« s sodelovanjem »Glasbene Matice«. Popoldne ob 4. uri. Velika telovadna priredba ljubljanskega Sokola v »Narodnem domu« na čast udeležencem čitalniške slavnosti. Zvečer: Narodni ples v veliki dvorani in vseh gorenjih prostorih »Narodnega doma« s sodelovanjem »Slovenske Filharmonije« v Ljubljani. V mali dvorani bo pripravljen ekskviziten buffet. Kakor se je ob pričetku

našega narodnega življenja v čitalnicah in bralnih društvih zbiralo vse, kar se je čutilo slovenski, tako naj dana proslave čitalništva ne zamudi noben zaveden Slovenec, nobena zavedna Slovenka! Zato se osebna vabila ne bodo razpošiljala, ampak je s tem vabljen vsak, komur je na srcu napredek slovenske kulture. Odbor Narodne čitalnice v Ljubljani.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg št. 5. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblik za gospode, gospe in otroke. Nizke cene, solidna postrežba.

Književnost in umetnost.

Slovensko deželno gledališče.

William Shakespeare: Vesele žene Windsorke. Veseloirga v petih dejanjih. — Po Alfreda Halma gledališki prireditelj poslovenil in priredil Fran Kosec. — Režiser Hinko Nučič. — Premijera v torek, dne 26. decembra.

Shakespeare je napisal komedijo »Merry wives of Windsor« baje na izrečno željo kraljice Elizabete, da bi pokazal priljubljeno figuro viteza Johna Falstaffa iz »Henrika IV.« tudi kot ljubimkega pustolovca: Falstaff (izgovori: Folstef) je čisto Shakespearejeva iznajdba, sijajen zastopnik pristnega angleškega humorja. Falstaffu manjkajo njegovi obširni telesni materiji primerno, vsi finejši duševni občutki; ne pozna ne časti in ne vesti, skrbi le za to, da bi se njegovemu širnemu telesu dobro godilo. Pri vsej nizkotnosti njegovega značaja je tako komičen, da se mu moramo smejati. — Med vsemi Shakespearejevimi komedijami ima ta največje vsebino, ne moti je nobeno paralelno resno dejanje. Glavna figura je, kakor smo že omenili, Falstaff, sam vase zaverovani gizdalin. ki meni, da je ves ženski svet zaljubljen vani in ki se da vedno iznova izvabiti v pasti, ki mu jih nastavi dve prešerni ženski, gospa Ford in Page.

Najprej ga v kočari za perilo iztresejo v blato Thcmse, potem ga preoblečenega v žensko, naklesti gospod Ford (v nemških prevodih Flut), a on se da še tretjič potegniti in javno osramotiti. Proti temu propalnemu vitezu je postavil Shakespeare zdravo, nepokvarjeno meščanstvo v osebah gospe Ford (Flut) in Page (izg. Pédz), hčerke Ane Page in njenega ljubimca Fentona. Paralelno dejanje ljubezni med Ano in Fentonom in filjasko očetovega, prav tako pa tudi materinega protežeja, dveh smešnih figur, tudi kaže zmago prave ljubezni, — pa tudi slabosti teh meščanov samih; tudi oni so »potegnjeni« in Falstaff ima saj družbo, kar na koncu tudi z zadovoljstvom konstatira; odrekati namreč ne smemo Falstaffu duhovitosti in dovornosti, čeprav ga njegova domišljavost tako premoči, da se da neusmiljeno imeti za norca. — Igra ima pri vsej njeni burkasti vsebini globoko etično jedro: poštenost zmaga nad pokvarjenostjo.

Predstava je zelo uspešna. Nositelj vse igre je Sir Falstaff, njegova vloga je kakor pisana na telo g. Verovšku. Kreiral je debelega viteza tako, kakor si ga ni moglo predstavljati boljše. Stejem mu to v posebno zaslug, ker še ni imel prilike, da bi bil videl takega Falstaffa na odru. Bil je neprokosljiv v maski, igri, v vsem nastopu in govorjenju. — Izvrstno je pogodil vlogo domišljavega filistra mirovnega sodnika Pusta g. Skrbinšek. G. Peček je v vlogi njegovega smešnega nečaka vplival z neodoljivo komiko, čast mu! Prav dober je bil tudi g. Molek kot župnik Evans. Ga. Bukšekova je bila, kakor vedno, tudi včeraj popolnoma na svojem mestu.

Ostale figure so pri Shakespeareju manj izvršene in bolj brezizrazne. Zakonska para Ford in Page sta samo skicirana. G. Nučič je dobro pogodil Forda kot zastopnika komične ljubosumnosti. Ga. Danilova je bila prav resolutna Pagejevka; dobra tudi gdč. Šetrljova kot Fordovka. Tudi drugi igralci manjših vlog, g. Danilo kot Page, gdč. Wintrova kot Anica Pagejeva itd. so bili dobri in ni jim kaj oorekati.

videl, kako so izza kolodvora nenadoma prhiteli voljaki v gručah in kako so se črni ljudje z največjo naglico in brez reda razbežali na vse strani, napolnjujoč ozračje s krikom in neumerjenim streljanjem.

Topovi so nenadno utihnili, pričelo je postajati tiho, ne glede na krik in posamezne strele. Sivi vojniki so tekli od postaje proti polju, dohitevali posamezne črne ljudi, ki so bili običali v snegu, s krčevito naglico končavali borbo z njimi in tekli dalje.

Na tistem mestu pa je ostajala zvita in zgrbljena črna kepa. Vršilo se je nekaj tako neverjetnega, groznega in ostudnega, da je Anisimov ves oledenel in instinktivno, brez premisleka, ne čuteč ničesar razen neizmerne življenjskega strahu, zbežal iz vseh sil po poti.

Od vodnjaka sem je tekla ravno tako iz vseh sil ogromen vojak v dolgem sivem plašču in s puško v eni roki, v smeri, da bi mu presekal pot. Še nekaj korakov sta bila narazen, vzrla sta se drug v drugega in stekla še hitreje. Vojakov obraz je bil mlad, brez brk in rdeč. Tekel je hitreje; naenkrat se mu je obraz spuščil v zlobi in razkačenosti, zgrabil je puško z obema rokama in sunil Anisimova z bajoneto. Anisimov se je gibko okrenil, kakor padajoča mačka, in planil v drugo smer. Vojak se je vrget za njim in ponovil svojo krettnjo; in en trenutek sta oba nekako plesala, skakala zdaj sem, zdaj tja, zroč z izbuljenimi očmi drug drugemu naravnost v zenice. Nato pa je vojak prevrget dolgo in ostro puško in jo nameril Anisimovo naravnost v trebuh.

»Oj, stoji... počak...« je zakričal Anisimov s tenkim glasom, zaprl oči in obstal na mestu, nastavljal roke pred seboj.

Nato je začel glušeč strel, skozi zaprte veke je zagledal trenutno svetlobo in razumel ne z razumom temveč s celim telesom, da je vojak zgrešil. Ta trenutek pa je nekdo s strašno naglico pritekel od vzhoda, udaril ga na vso moč po

Pri prevodu so nekatere motila na slovensko prevedena lastna imena nekaterih nastopajočih oseb. Pomisliti pa je treba, da je Shakespeare dal nekaterim osebam nalašč značilna imena, ki jih vsi nemški prevajalci tudi prevajajo na nemško. Debatirati b se dalo le o tem, če so srečno poslovenjena. Mirovni sodnik se imenuje angleški Shallow, nemški Schal, to bi pomenilo slovenski budalo, tepca, »Pust« se mi ne zdi primerno. Njegov nečak je angleški Slender, nemški Schmächtig, mi bi rekli Slabé, Glista ali podobno, »Drobnčič« ga ne označuje dovolj dobro. — Župnik Evans govori v originalu waleški dialekt, to bi se dalo posneti s slovenščino kakor jo govori kak tujec n. pr. Nemec, ne pa s samim jecljanjem. Gledališče je bilo razprostrano, občinstvo se je smejalo, da nikdar tako. Ta duhovita igra lahko napolni še mnogokrat hišo. —n.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V četrtek se poje tretjič Bizetova »Carmen« (za neparabonente). — V soboto gostuje gdč. Angela Janova, prva subreta slovenske opere tržaškega slovenskega gledališča v ulogi Juliette v operi »Grof Luksemburški«. — V nedeljo popoldne zadnjič opera »Cigan baron«.

Slovenska operetna subreta gdč. Angela Janova gostuje v soboto prvič na deželnem odru v Ljubljani. Slovenec, ki je videl gdč. Janovo v ponedeljek zvečer v Trstu, ko je pela prvič glavno vlogo v Andranovi opereti »Punkčka«, nam poroča o njej: Gdč. Janova je rojena igralka in odlično talent. Njena lična, gibčna postava, njen ljubki otroški obrazek porednega nasmeha, njen živahni temperament in simpatični glas so tej najmlajši slovenski sobreti od narave podarjeni pogoji za sijajno kariero. Gdč. Juvanova igra že od otroških let ter ima doslej precejšnjo rutino. V Trstu je zelo popularna ter izredno priljubljena. Njena zasluga je, da imajo na slovenskem odriču v Trstu opere najljepše uspehe. Gdč. Janova je vrla igralka, plesalka in pevka, ki spada na večji oder.

Požar. V nedeljo, dne 24. t. m. je bil v Smolinji vasi pri Novem mestu požar, ki je vpepel posetniku Lukcu gospodarsko poslopje. Zgoreli so tudi trije prešiči. Zažgali so otroci. Gasilno društvo iz Novega mesta je ogenj še v pravem času omejilo.

Zagoneten zločin na pokopališču.

Iz Pariza se poroča z dne 23. decembra: Včeraj med 6. in 7. uro jutraj so vdrl neznani vlomilci v grobnico igralko Leutelm, ki je v preteklem poletju utonila v Renu ob zelo zagonetnih okoliščinah. Izražalo se je mnenje, da je igralka izvršila samomor... Njen mož, milijonar Edwards, je dal z njo pokopati tudi dragocene dragulje, ki jih je imela na sebi, ko je utonila. Dragulji so vredni kakih 450.000 frankov. Med njimi so biseri, smaragdi in biserna ovrtnica.

Grobark pokopališča Pere Lachaise v Parizu je opazil dne 22. decembra jutraj, da je steklo na grobnici pokojne milijonarjeve žene razbito. Poklical je takoj policijo, ki pa ni mogla v grobnico zaradi silnega smrada. Našla pa je v bližini grobnice mnogo vlomilkega orodja. Šele, ko so grobnico preizčili, so mogli iti noter. Konstatirali so, da so imeli vlomilci svetilko, ki se je prevrnila in so se vsled tega vneli venci v grobnici. Vsled ognja so vlomilci morali zapustiti grobnico.

Rakev je bila odprta samo na pol. Obleka, v katero je bil mrlič oblečen, je bila raztrgana. Od dragocenosti pa ni manjkalo ničesar. Pod zglijem so našli biserno ovrtnico, dragocene uhane, dva zlata prstana z briljanti in v malem medaljonu sliko milijonarja Edwardsa, ki je zdaj v Nizzi. Rakev in grobnico je policija nato zaprla in postavila pred grobnico stražo.

Čudno je vsekako, da vlomilci niso odnesli dragocenosti. Morda jim je to preprečil ogenj, ali pa sploh niso imeli tega namena, ampak kakšnega drugečnega. Pariški listi spravljajo ta za-

glavi, da se mu je vse zasvetilo pred očmi, zgrabil ga za rokav, in padel z njim vred, ker se ni mogel tako hitro ustaviti, v mokri mrzli sneg.

»Izpusti!« je zakričal Anisimov z ostro besnostjo, stisnil zobe in udaril z vso močjo nazaj po obrazu nekoga, na katerem je videl samo mehki nos, ki je zahrstl pod njegovim udarcem, in popolnoma brezmiselne, izbuljene oči, katere je videl prvičkrat v življenju.

III.

Že je bila noč in njen črni obraz je zagonetno strmel skozi okna postaje, razbita od krogelj in razdejana od neke nedoumljive sile. Na postaji je bilo vse tiho. A zdelo se je, da v tej tišini še trepetajo krik, streli in ječanje. Na železniški progi so jarko goreli vagoni, zažgani neznano od koga in čemu. In nad vijolicim se, škrlatnim, veselo-strašnim plamenom je bilo nebo popolnoma črno in nizko. Dim se je v težkih oblakih počasi dvigal kvšku; a nad njim, v temi, so iskre veselo plesale nekakšen grozilen, tajinstveni ples. Od vsega tega so padale na sneg krive, nemirne sence, in zdelo se je, da se nepremična trupla, zložena v vrsti pred kolodvorom, previdno premikajo.

Povsod so stali in hodili vojniki, osvetljeni od požara. Prihajali so skupaj in se zopet razhajali, sklanjali se k zemlji in videti je bilo, da neprestano ogledujejo to, kar so bili storili ta dan, in kar je bilo zanje same popolnoma nepričakovano in nerazumljivo. Njih črne sence so polzele za njimi po rdečem snegu, pregibajoč se svetlo na tračnicah, ki so se svetile vsled ognja, a nad njimi so se semintja zasvetikali bajoneti, kakor rdeče igle. Na peronu so stali častniki in govorili o nečem potihem med seboj ter si vsak hip prižigali cigarete. Vsled požara so se jim oči rezko kakor osteklenele svetile z obrazov in so bile videti hudobne, kakor pri divjih zvereh.

Krvava lisa.

Ruski spisal M. Arčibašev. — Prevel Anton Melik.

Ta je še vedno čepel prihljujeno, toda z njim se je vršilo nekaj strašnega: njegova puška je ležala na snegu, obraz je bil čudovito bel, oči velike in so brezmiselno buljile predse. Nagosto in naglo je mahal pred seboj z obema rokama in se počasi valil vznak. A ko je legel s hrbtom na sneg, je mahal mahati z rokama in njegovo ogromno, debelo telo z visokim, polnim trebuhom je obstalo nepremično, kakor zmrznjena žival. Zopet je glušeče vstrelil krivonosni človek, — Anisimov je pogledal nanj in tiho zdrsnil navzdol.

Ves se je tresel in se smehljaj brezumno. Mrtvi obraz mašinista je gledal naravnost nanj s turobnimi, zdelo se mu je da zamrzlimi očmi. To je bila smrt, in Anisimov je šele zdaj razumel, da se je to, v kar ni verovalo vse njegovo bistvo, — v resnici že zgodilo. »Ubili so ga...« je pomislil. »Moj Bog, kaj je pravzaprav to?«

Ta mašinist je imel ženo in štiri otroke; vse te je Anisimov poznal. Vsak dan je prišel mimo postaje in se pozdravil z Anisimovim. Zdaj je ležal tu, kakor zaklana žival, kakor klada. Mrtev.

Anisimov je počasi odšel proč, prizadevaje si, da ne bi gledal na truplo, in se trudil, da si razjasni to, kar se je vršilo v njem samem: kaj mora občutiti ta hip — ali grozo, ali besnost, ali stud. Spomnil se je kako so se vozili pred enim letom mimo ravno te postaje na vojno ravno ti vojniki, ti pravi ruski vojniki, lastni bratje. In vsem so se tako iskreno smilili; tako tako žalostno je postalo človeku pri srcu, ko jih je vlak nesel v nepoznano dalj. In tako se je zahotelo vsakemu, da bi jim izkazal karkoli prijaznega, prijetnega. Pomagal jim v čemersibedi.

»Moj Bog... moj Bog... moj Bog...!« je ponavljal brezmiselno zmeden razum in se ni mogel razbrati v kaos poštastnih predstav in podob.

Naokrog je vonjalo po smodnikovem dimu; a črne postave za vagoni so se gibale čudovito hitro semintja: zdaj so zbežale nazaj, zdaj padale, se dvigale zopet, zdaj so zopet zlezle na strehe vagonov, in mahoma zdrčale navzdol ter se zgrbile in sesedle v nepremične črne kupa na tračnicah. Odtod Anisimov že ni več videl pritiskajočih vojakov, a strašni valovi salve so se zdaj približevali, zdaj oddaljevali, in strelali kadeče se ozračje.

Potem pa se je pričelo s strašnim treskom rušiti v ozračju nekaj nenavadnega, silnega, kakor da se lomi in trga na kosce samo nebo. S tega mesta, kamor je odšel Anisimov, se je videlo, kako se za hip pojavi v dalji v sivkasto-sinjem mraku svetla ognjena zvezda, se nato skoro že skrrije v temi, tako da se videla na tem mestu močnočrna točka, naenkrat pa se razpali treskajoči grom tik nad glavo Anisimova; in kako udarja nekaj nevidnega, vse rušečega, naravnost v črne stene barikad z neverjetno silo, mešajoč vse navskrižem: sneg, črne razvaline, ogenj, dim in snežni prah. Pod barikadami pa se je razlegel krik in vik, in odtod so bežali na vse strani napol blazni ljudje.

Boj se je odločil v četrto ure, toda Anisimovu se je zdelo, da se je vse končalo v eni minuti.

Videl je, kako so se na vrhu jedne barikade pokazali temni obrisi naravnost proti njemu streljajočih vojakov, in začel, kako je nekaj zlovesče in besno zaživžgalo zraven njega po snegu. Gledal je, kako so se gruče črnih ljudi počasi umikale ob progi in ob plotovih in dozdevno zelo mirno in brez naglice streljale na vojake, videl je razteptani, umazani sneg, posejan z razkropljenimi, kakor črvi se plazječimi ljudmi,

gonetni vlom v zvezo z zagonetno smrtjo milijonarje žene. To so pa seveda samo domnevanja.

Po vlomilcih ni nobenega sledu. Edino, kar je policija našla blizu grobnice, je stekleničica eterja z vinjeto neke pariške lekarne. To bo pa seveda komaj zadostovalo, da bi policija izsledila vlomilce.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

VLOM V GROBNICO STARIŠEV SRBSKEGA KRALJA PETRA.

Dunaj, 26. decembra. Včeraj ponoči se je izvršil na Dunaju na pokopališču Sv. Marka strašen zločin. Neznani zlikovci so vlomili v grobnico staršev sedanjega srbskega kralja Petra, kneza Aleksandra Karagjorgjeviča in njegove soproge Milice. Vlomilci so odprli rakev in odrezali knezu Aleksandru glavo. Dragulje in vse druge dragocenosti so pustili na mestu, odnesli so le glavo. Na begu so izgubili brado lobanje, katera se je pozneje našla. Splošno se sumi, da se je izvršil politični zločin, ker se vrše ravno sedaj med avstrijsko in srbsko vlado pogajanja glede prepeljave trupel starišev sedanjega srbskega kralja Petra, v Beograd.

SPOR MED ČEŠKIMI IN NEMŠKIMI SOCIJALNIMI DEMOKRATI.

Praga, 26. decembra. Danes se je vršila v Pragi velika skupščina delegatov češke socijalne demokracije. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri češki socijalni demokrati povdarjajo, da hočejo nadaljevati proti mednarodni socijalni demokraciji boj do skranosti. Oni sicer pozdravljajo bratske zveze vseh narodnosti, vendar pa odločno zahtevajo, da imajo vse narodnostne skupine enake pravice in se ne postopa z njimi tako kakor je pričela sedaj nemška socijalna demokracija.

PARNIK »ISEA« ZGOREL.

Trst, 26. decembra. Pristaniško vodstvo iz Šibenika poroča: Parnik »Isea«, ki je last parobrodne družbe »Dalmatia« se je v bližini Rodožnice v Črnem morju nenadoma vnel. Moštvo se je rešilo na parnik »Obrovac«, ki je plul za »Isea«. Parnik sam so prepustili usodi in se je konečno pogreznil v morje.

GRŠKI LISTI NA TURŠKEM USTAVLJENI.

Carigrad, 26. decembra. Turška vlada je včeraj ustavila izdajanje vseh onih grških listov, ki izhajajo v Turčiji. Med Grki vlada radi tega velikansko razburjenje.

BALKANSKO VPRAŠANJE.

Carigrad, 26. decembra. Iz Sofije se iz dobro informiranih krogov poroča, da se vrše med Avstrijo in Rusijo pogajanja glede sporazuma v balkanskem vprašanju. Tej entiteti se pridruži baje kot polnopravna moč tudi Bolgarska.

SKUPŠČINA ZAUPNIKOV RUSINSKE STRANKE.

Lviv, 26. decembra. Skupščina zaupnikov rusinske stranke je danes sklenila, da morajo rusinski poslanci ostati toliko časa v parlamentu v opoziciji, dokler vlada ne izpolni vseh rusinskih zahtev, v prvi vrsti ustanovitve rusinskega vseučilišča v Lvovu in pravično volilno reformo za gališki deželni zbor.

BOJ PRED BENGAZIJEM.

Rim, 26. decembra. Turške čete so danes v 19 kolonah prodirale proti Bengaziju. Ker je bilo morje zelo razburkano, italijanske ladje niso mogle streljati. Ko so prišle turške čete v strelno daljavo, jih je pozdravila italijanska artilerija in prisilila, da so se umaknile nazaj.

*Spominjajte se družbe sv.
Cirila in Metoda.*

Lastnik, glavni in odgovorni urednik
Milan Plut.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Mali oglasi.

Beača 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Plamenim vprašanju je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Proda se zaradi družinskih razmer dobro idoča trgovina v prometnem kraju. Natančneje se poizve na Poljanski cesti št. 3.

Učenke se sprejme pri šivilji v Zatiški ulici št. 1. 804—2

Harmonika na 4 vrste, nemški glas prve vrste, priložna za vsako veselico se takoj ceno prodaja. Naslov pove »Prva anončna pisarna«. 803—1

ZDRUŽENI ČEVLJARJI
V LJUBLJANI, Wolfova ulica št. 14.
priporočajo slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo vsakovrstnih obuval, usnja in drugih čevlarskih potrebščin.

Naročila po meri in popravila se izvršujejo točno. P 733

Ivan Mohorič

krojač, Sv. Petra cesta št. 6.

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna postrežba po najnižjih cenah in najnovejšem kroju. — V zalogi vedno različno blago. P 58

Med! Pitane gosi.

Vsak dan sveže zaklane 10 funtov velja samo 6 K 50 vin. Čist garantirano naraven čebelen med v pločevinastih dozah 10 funtov 5 K 75 vin. — Zadovoljno zajamčeno. I. Kleiner Podwoliczyska 551 Avstrijsko. P 688

Prodajalka

se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Služba trajna.

Pismene ponudbe pod »Prodajalka« na »Prvo anončno pisarno«. P 726

Dr. Eleonora Jenko-Groyer

zdravnica za splošne bolezni in specialistka za

ženske in otroške bolezni

ordinira od 11 do 12 ure dopoldan in od 3 do 4 ure popoldan v Voloski Opatiji vila »Mir«.

Miša na Glincah

ki se dobro obrestuje, pripravna za prodajalno in vinsko trgovino, se zaradi družinskih razmer prodaja. — Poizve se v koncesijonirani pisarni

Peter Mateliča

Ljubljana, Škofja ulica št. 10.

Berite in strmite!

600 kosov, med temi v ognju pozlačena ura za 4 K 20 v.

Krasna, v ognju pozlačena, zelo fina AnkerRemont ura s pozlačenim kazalnikom, gre 36 ur, garancija 3 leta. Krasna kravatna igla s similibrilantom, 1 v ognju pozlačen prstan z imit. kamnom za gospode ali dame, 1 krasen kolle iz približno 150 kosov orientalskih biserov, najmodernejši okrasek za dame, 1 krasna garnitura manjšetnih, ovrtnih in naprsnih gumbov, garantirano 3/4 duble-zlato s patentno zaklopko, 6 kosov robcev iz pravega platna, 1 elegantni nikel-nasti žepni tintnik, 1 krasno toaletno ogledalo v etuiju, 1 prijetno dišeče toaletno milo, 1 fino vezena beležnica, 72 kom. angl. kancelijskih peres, 20 korespondenčnih predmetov in še 396 kosov raznih predmetov, ki se rabijo doma. Vse skupaj z Goldin-uro, ki je sama dvakrat toliko vredna, stane samo 4 K 20 v. Pošilja po povzetju eksportna tvrdka H. Spingarn, Krakov št. 328. Ako se naroči 2 zavoja pridam zastoj lep žepni nož z 2 klinoma. Pri več kot dveh zavojih pri vsakem po 1 tak nož. Za neugajajoče se vrne takoj denar, torej je vsak riziko izključen. P653

Trbovelski premog!

v kosh in kockah, zadnji najboljše in najcenejše kurivo za štedilnike in peči, kakor tudi

!! suha drva !!

nudi po dnevnih cenah v hišo postavljeno

IVANA TREO

Cesta na Rudolfovo železnico št. 10. Telefon št. 277. P 715

Po izredno znižanih cenah
priporoča
primerna božična
== DARILA ==
A. E. Skaberné
LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Dve lepo meblovani sobi,

vsaka s posebnim vhom, v I. nadstropju Komenskega ulica št. 16

: se oddaste takoj. :

Najprimernejša igra za manjše odre je enodejanka

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar. (Repertoarna igra češkega »Nar. divadla« v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Preostale izvide romana

„ŽENA“

ki je vzbujal toliko zanimanja, ko je izhajal v »Jutru«, prodaja upravništvu »Jutra« mesto po prvotni ceni (1 K)

po 60 vin. izvod.

Zunanji naročniki naj pošljejo znesek v naprej in pridenejo 10 v za znamko. Na naročila brez denarja se ne ozira.

Zahtevajte novi veliki jubilejni cenik : s koledarjem :

o najnovejših urah, zlatnini in srebrnini, ki se vsakomur franko in brezplačno dopošlje.

Uveljavile so se mnoge znatno znižane cene.

Za naročitev cenika zadostuje dopisnica.

FR.ČUDEN Ljubljana

Prešernova ulica.

Radi inventure prodajam ta teden do novega leta blago s cele zaloge pod vsako ceno.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

FR. P. ZAJEC

Očala in šipalniki natančno po zdravniškem receptu.

optični zavod

Daljnogled, toplo mere in zrakomerne vse vrste.

Ljubljana, Stari trg št. 9.
Centre pošiljam zastoj in poštne prosto.

Kdor išče ali oddaja kako službo, kdor hoče kaj kupiti ali prodati, doseže to najlažje, ako inserira

v Malih oglasih „Jutra“. Za besedo se plača samo 5 vinarjev.

Prva kranjska drogerija, parfu-
merija, fotomanufaktura itd.

Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Zunanja naročila izvršuje z obratno pošto. — Ceniki so na razpolago.

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela

J. ZAMLJEN

čevlarski mojster
V LJUBLJANI
— Sodnijska ulica št. 3 —

Dobe se tudi izgotovljena obuvala. Izdeluje prave gorske in telov. čevlje.

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivač streh in klepar,
vpeljalec strelovodov ter in-
stalater vodovodov ::

LJUBLJANA
Poljanska cesta št. 8.

Priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakršnih klepar-
skih del ter pokrivanje streh s angleškim, francoskim in tu-
zemskim škrljem, s
asbest - cementnim škrljem
(Eternit) patent Harschek,
s izbočeno in ploščnato opeko,
lesno - cementno in strešno
opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska,
kleparska dela v priznani so-
lidi izvršiti.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in
poštne prosto.

Jako zanimiv, zabaven in po-
učen list s slikami je

**„Ilustrovani
tednik“**

ki izhaja vsak petek ter stane
četrtletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite
ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna
tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka **IKO**

H. SUTTNER, Ljubljana

Mestni trg. — FILIALKA — Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo
na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega pod-
jetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce
iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1—3 krone, velja
„Sladin“ ali dr. pl. Trnkoczy-ja „Sladni čaj“ 1 zavoček z 1/4 kg samo
50 vin. Na tisoče otrok ga zavživa z najboljšim uspehom.

Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkoczy, zraven rotovža; na Dunaju v le-
karnah Trnkoczy: VIII, JosefstadtstraBe 25; III, Radetzkyplatz 4; V, Schönbrunner-
straBe 109; v Gradcu: SackstraBe 3.

Francosko žganje Velika steklenica z navodom o rabi 1 K 20 h,
60 h, tucat 6 K.

:: **Francosko žganje z mentholom,** ::
ki mu je pridejan menthol kot zdravilno, bolj utešujoče sredstvo. Posebno priporočljivo
za drgnjenje udov po težki in naporni hoji. Ena steklenica 1 K 80 h.

Vino s kino in železom. Steklenica 1 K 20 h, 2 K, 3 K.

Zdravilni konjak, steklenica po 1, 2, 6 kron.

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani.

Razpošiljanje po pošti. Prva največja eksport. tvrdka. Preizkušeno
lekarniško blago. Drogijske cene. Mastin za živinorejce. Telefon 190.

Sprejema zavarovanje Slovenskega živ-
ljenja po najrazumnostnejših kombi-
cijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nabena druga zavarovalnica.

Vsa tisti dobitki na razdelitvi zava-
rovancem; desetak za ga je izplačilo
K 2.400.710—.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezerve in fond K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.860.58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovenske narodne uprave.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premišnino pošt
požarnim škodem po najnižjih cenah
Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal
in okenskih plošč.
Škoda cenjuje takoj in najkvalitetneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje in študira dobitke letne
podpore v narodni in občinskih
namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svoje bogate zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v
skladu in blaginjsko strobo spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo. **Najmodernejša črka.**
Musikalije. **Litografija.**

Telefonski št. 118. — Poštne komunikacije št. 78.307. —

Del. glavica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad
K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Promese za bližnja zrebanja:

Promese kreditnih srečk a K 26—.	Zrebanje dne 2. januarja 1912	Glavni dobitek K 300.000—.
Promese srečk za uravnajo Donave a K 10—	Zrebanje dne 2. januarja 1912	Glavni dobitek K 120.000—.
Promese ljubljanskih srečk a K 10—	Zrebanje dne 2. januarja 1912	Glavni dobitek K 50.000—.
Promese zemljiških srečk II. em. a K 6—	Zrebanje dne 5. januarja 1912	Glavni dobitek K 100.000—.

Vse 4 promese skupaj K 56—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Selmašova ulica št. 7 (nasproti glavni pošti).

Kupuje in prodaja:	Vloge na knjižice	Eskomptuje
vrednostne papirje, rente, obligacije, cestovne plače, prioritete, čekove, srečke itd. — Valute in devize. — Prodajni na vrednostne papirje in blago izločeno javni obsestniki.	od dneva vložitve 4 1/2 do dneva dviga. Hesni davok plačuje banka in svojega. Na tekoči in žiro račun po dogovoru. Zaloga svota s Ameriko.	menice, devize in faktore — Zavarovanje vrednostnih papirjev proti kasni izpiti. — Revizija zrebanja srečk itd. — Stavljal krediti. — Bankovne izpiti. — Doma naročila.
Promese k vsem zrebanjem.	Akreditivi.	Iskano.
Centrala v Trstu.	Menjalnica.	Filijalka v Splitu.

Del. glavica K 6.000.000.